Ana dilimizin ruhunu, müqəddəsliyini qoruyan alim

Azərbaycan dilinin hərtərəfli inkişafında böyük xidmətləri olan alimlərimizdən biri də Yusif Seyidovdur. Bu gün elmi ictimaiyyətin böyük hörmət və ehtiramla 95 illiyini qeyd etdiyi professor Yusif Seyidov ana dilimizin inkişafı istiqamətində apardığı uğurlu tədqiqatları zamanı kifayət qədər dəyərli nəticələr əldə etmişdir. Görkəmli alim bir-birindən dəyərli əsərləri ilə Azərbaycan dilini daha da zənginləşdirmişdir.

Dövlət mükafatı laureatı, Əməkdar elm xadimi, filologiya üzrə elmlər doktoru, professor Yusif Mirəhməd oğlu Seyidov 1929-cu ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şərur rayonunun Yengicə kəndində anadan olmuşdur. O, elmi yaradıcılığa 1952-ci ildə "Azərbaycan müəllimi" qəzetində dərc etdirdiyi "Azərbaycan dilinin qrammatikası haqqında" ilk məqaləsi ilə başlamışdı. 60 il Bakı Dövlət Universitetinin "Azərbaycan dili və onun tədrisi metodikası" kafedrasında çalışmış, tələbələrə dərs demişdi.

Misilsiz və bənzərsiz tədqiqatları ilə Azərbaycan dilçiliyinə fərqli ab-hava gətirən alim "Nəsimi və onun dili" haqqında kitabında Azərbaycan dilinin inkişafı tarixində bu böyük şairin rolunu müəyyən etməyə çalışmışdı. Onun dilini klassik şeir dilimizin başlanğıc nümunələrindən biri kimi araşdırmışdı.

1955-ci ildə "Müasir Azərbaycan dilində feli bağlama tərkibləri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası, 1965-ci ildə isə "Müasir Azərbaycan dilində söz birləşmələri" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etməsi Yusif Seyidovu qrammatist kimi tanıtmışdı. Amma alimin elmi yaradıcılığı sintaksis çərçivəsi ilə məhdudlaşıb qalmamışdı. Sonralar mövzu və mündəricə baxımından çox geniş miqyası əhatə etmişdi. Azərbaycan dilçiləri içərisində ən çox əsəri (15 cilddə) olan alim heç vaxt özünü təkrar etməmişdi. Həmişə ilklərə imza atmışdı, yeniliklərlə nəfəs almışdı.

Araşdırmalarından bir gün də olsun kənarda qalmayan professor Yusif Seyidov ilk dəfə olaraq linqvistik təhlilləri bədii nəsr nümunələri ilə aparmaq ənənəsini dilçilik elminə gətirmişdi. Alimin bütün elmi və pedaqoji fəaliyyəti milli ruha köklənmişdi.

Görkəmli alim 1985-2006-cı illərdə Təhsil Nazirliyi Elmi Metodik Şurası filologiya bölməsinin sədri olmuşdur. Ali Attestasiya Komissiyasının Ekspert Şurasının sədr müavini və sədri kimi fəaliyyət göstərmişdir. 2001-ci ildən Azərbaycan Dövlət Dil Komissiyasının üzvü olmuşdur. Professor Yusif Seyidov müntəzəm olaraq dövrü mətbuatda dil və ədəbiyyatşünaslıq məsələləri ilə bağlı bir-birindən dəyərli irihəcmli yazıları ilə çıxış etmişdi. Yazılarında bir qayda olaraq doğma ana dilimizin ruhunu, müqəddəsliyini qorumuş, bir vətəndaş kimi onu tədqiq və təbliğ etməyə çalışmışdır.

Professor Yusif Seyidovun rəhbərliyi altında onlarla namizədlik və doktorluq dissertasiyaları müdafiə olunmuşdu. Elmin inkişafında və yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanmasında göstərdiyi xidmətlərinə görə Əməkdar elm xadimi fəxri adına layiq görülmüşdür. Prezident təqaüdçüsü olmuşdur. 2000-ci ildə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilmişdir.

Daim hörmət və ehtiramla xatırlanan professor Yusif Seyidov 16 monoqrafiyanın, 17 dərslik və dərs vəsaitinin, 300-dən çox elmi məqalənin müəllifidir. Alimin dərs dediyi tələbələr, yetişdirdiyi alimlər onun başladığı dəyərli işləri bu gün şərəflə davam etdirirlər. Görkəmli alim Yusif Seyidov 18 noyabr 2013-cü ildə Bakı şəhərində vəfat etmişdi. Görkəmli alimin şərəfli ömür yolu gələcək nəsillər üçün həmişə nümunə olacaq.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.- 2024.- 18 may, №103.- S.15.